

ירושלים בימי המצור

15/6/48
8716

8 ביוני

לחם

לא על הלחם לבדו יחיה האדם — הוא מאמר יפה, בימים כתיקונם ברור לכל, שאפילו הלחם מהווה חלק חשוב מן התפריט והמונה היומית, אין הלחם העיקר במנת המזון שאדם צריך לאכול כדי להתקיים. בדרך כלל אוכל אדם לחם כתוספת למזון אחר — לבשר, לביצה, לחמאה (או מארגרינת), ריבה, או כדו... לנגב את הצלחות מן הרוטב הטעים בני ירושלים אהבו פעם לאכול לחם עם שמן זית, או פיתה עם סאלאפל, וגם אז בימים ההם, היו רבות הטענות נגד טיב הלחם ואיכותו, התלונות כרגיל לא נשאו פרי, אולם כרגיל צדקו אלה, שאמרו שהלחם אינו כל כך גרוע כפי שיכול היה להיות... בימים הקשים העוברים על ירושלים, בימי ההפגזה (או כפי שאחרים גורסים "הסיגווי") זעלמו כל הטענות נגד טיב הלחם ואיכותו. יכול האופה להוציא לחם, שהוא יפה אך למאכל בהמות, ומיד הלחם נחסף ממש... הכל רצים הביתה — אל המקלט. אין לאיש סנאי לברור לעצמו כבר לחם כראות עיניו. חטוף ואכול — וחסל, ילטיכך מוטב שנסיח דעתנו מארבות הלחם, ונניח את הדיבור על הכמות ועל המחיר והמכירה של הלחם, שאנו אוכלים, כמובן כשנותנים אותו לנו. סדר באפיית הלחם אינו קיים בכלל. האפיה רוכזה בשלש מאפיות גדולות והן ללו אופות בהתאם למצב הספקת החשמל, הספקת הקמח ושאר מיני הספקות, שירושלים אינה יודעת שפע מהם בימים אלה. האפיה נעשית עתים ביום ועתים בלילה, עתים במנות גדולות ליומיים, ועתים במנות מצומצמות המספיקות בקושי ליום אחד, לפי קיצוב המצטמק באופן הדרגתי. כיום מגיע גודל מנת הלחם לתושבי ירושלים לים למאה ועשרים גראם לנפש בכל יום. זה להלכה. למעשה יש ימים שלמים, שגם מנת לחם ועומה זו אינה מגיעה אל החנווני ולא אל הצרכן. הצרכנים מכתתים את רגליהם שבע פעמים ביום לחנויות המכולת, ובכל פעם חוזרים בידים יקרות כי הלחם עדיין לא הובא מן המאפיות "הגדולות". החנווני לא תמיד יכול למצוא אדם שיביא לו את הלחם מן המאפיה, ואף על פי שהחנווני (וגם הצרכן, כמובן מאליו) משלם במחיר הלחם גם דמי הובל לה לחנות המכולת — אין בעלי המאפיות מוציאים את הלחם לחנויות ומכרזחים את החנוונים לבוא ולקבל בעצמם את הלחם מן המאפיות.

החנויות

ועד שהלחם מגיע אל הצרכן — עוברת שעה ארוכה ביותר, לעתים שעה מסוכנת. כי ההרעשות אינן בירושלים בשעות קבועות. עקרות הבית סובלות במיוחד מחוסר קביעות ופוסר סדרים זה. הן נאלצות ללכת אל החנווני פעמים אחדות פלומר: להשאיר את הילדים פעמים אחדות ללא השגחה לברב בבית. מחוסר תשומת לב שומעים ברוב הבתים רדיו ולטיכך אין יודעים גם את השעות, שבהן חייבות להיות להיות פתוחות או מה הם המיצרכים שהחנוונים חייבים לחלק לצרכנים. אי הסדר משתרר בצבור ללא עין סקוחה מצד המוסדות. אי סדרים זה גרם כבר לקרבנות לא מעטים מבין עקרות הבית, שיצאו לחנות לקבל מצרכים שונים, שי השכנות סיפרו להן עליהם, ובדרך חזרה הביתה — פגע בהן פנומרגמה או תותח

והרגו, ואת המצרכים לא הצליחו לקבל מסני שהחנווני בינתים סגר את חנותו.

ועדת ירושלים

ועדת ירושלים, שהיא הרשות המרכזית העליונה לירושלים היהודית אינה פועלת כהלכה כנראה מחוסר אמצעים. אילו היו בידי ועדת ירושלים מחסנים מלאים קמח, ירקות, בשר ומיצרכים חיוניים אחרים היתה הועדה מסתדרת איך שהוא. אולם מכיוון שהמחסנים מתרוקנים והולכים ב"מהירות" — משתררת האנדרלמוסיה, רק מיצרך אחד מתחלק בסדר. פחות או יותר. זה אמנם מיצרך חשוב ביותר בימינו אלה: מים, אולם כנראה שהחלוקה מסודרת מס' ני שהיא הונהגה על ידי מומחים לדבר, וכנראה משום שהמלאי מספיק לצרכי החלוקה.

לא על הלחם לבדו יחיה האדם. במה הדברים אמורים כשהלחם בנמצא. אולם המחסור בלחם גדול והמלאי מתמעט יותר לך. בימים כאלה, אין לאיש סנאי לחשוב על מיצרכים חיוניים אחרים, הנהוגים בחברה הרבותית. אין סנאי ואין הדעת סנויה לכך, אין אדם יכול בימים אלה לדאוג לרכישת ספר חדש, אין עתון עברי מגיע מתלאביב, והעתונים בירושלים — אינם ממלאים את יעודם בהספדה ובשר דות אינפורמטיבי. העתונים הללו אמנם נחטפים על ידי הציבור הצמא לחדשות, אולם הציבור מתאכזב מיד עם לקיחת העתון ביד וזה בעיקר מחמת היותו "לחם קלוקל", הנוסס בשגיאות, ללא הזהרה, ולעתים באי דיוקים כה גדולים, שהם נאלצים להכחיש את עצמם.

חיים תרבותיים

חיים תרבותיים כמעט שאין קיימים בירושלים. בתי הקולנוע סגורים. התיאטרון את התלאביביים לא ירדו ירושלימה מאז התחלת המלחמה, אף כשהיו מחלכות שררות בין תלאביב לירושלים, ואף אחד מאמני הכמות השונות לא בא לירושלים לבדור את רוחם של תושבי עיר הבירה. אמנים אלה, שכיתתו את רגליהם מרחקים של אלפי קילומטרים כדי להופיע לפני חיילים זרים במדבר ובקירוסה לא עשו מאמץ להגיע לירושלים ואפילו רק ליום אחד, לשעה אחת.

ולא רק אמנים מן החוץ לא באו לירושלים, ואינם באים, אלא אף אמני ירושלים אינם עולים על קרשי הבמה הירושלמית. אולם בית העם סגור, ואין נערכות בו ההרצאות העממיות, שמשכו אליהן כרגיל קהל רב. מועדוני הנוער סגורים, כי רובו של הנוער הירושלמי נתגייס גיוס מלא. הרחובות ריקים ושוממים רוב שעות היום וכל שעות הלילה ורק יחידים מעטים מהלמים בצדי הרחובות — לשם עבודתם או תפקודם. מבתי הקפה נפתחים רק קצת מהם ורק לשעות ספורות המסעדות הן גדולות סגורות, כי ועדת המצב אינה מספקת למסעדות את המצרכים הדרושים להמשכת קיומן, ומסעדה גדולה כמסעדה הקואופיראטיבית סגורה בסני ציבור הן סועדים הרגיל. גשארה רק מסעדה גדולה אחת פתוחה — המסעדה הממשלתית לשיעבה, אולם אין מסעדה זו יכולה לספק את צרכיהם של כל אלה המוכרחים לאכול במסעדות. מחמת התנאים המיוחדים ש' הזמן גרמן.

הישיבה התמידית במקלטים באפס מעשה, סגירת בתי המסחר, המסעדות, בתי הקפה ומניעת כל אפשרויות של התכדרות — מכבידה ומעיקה ביותר על הציבור.